

GIÁ BÁN	
ĐÔNG-PHÁP	NGOẠI-QUỐC
Mỗi năm: 6.000	6.000
Sáu tháng: 3.000	3.000
Ba tháng: 1.500	1.500

Mua báo phải trả tiền trước.
Thư và mandat gửi cho M. TRẦN
DINH-Phiên. Al đăng quảng cáo
việc riêng xin thương nghị trước.

TIENG-DAN

Chịu trách nhiệm Chủ biên
HỒNH - THỨC - KHÁNH

Quản lý
TRẦN-DINH-Phiên

LA VOIX DU PEUPLE

Mỗi tuần xuất bản hai kỳ thứ tư và thứ bảy

Đang Đăng-Báo, Số
Giấy phép số 33
Giấy phép: TIENG-DAN - 33

Bình diện đầu
thì gai góc sinh
ra đây.
兵之所至荆棘
生焉

CÀM-TU'ÔNG Đối với những việc Biên-động Ở BẮC-KỲ VỪA RỒI

Kỳ giả viết bài này là thấy cuộc biên loạn, có ảnh hưởng về lợi hại chung trong toàn xứ Đông-dương nên do lòng thành thực, lấy chức trách một nhà ngôn luận trong xứ bày tỏ ý kiến, để cung cho Chính phủ và nhân dân xem xét, chứ không có ý gì khác, độc giả xem hết toàn bài thì rõ.

Trong cuộc sinh tồn cạnh tranh của loài người, làm đều xung đột mà cũng nhiều cách phân giải: đến khi gặp mỗi bất bình, không có cách gì giải quyết cần phải dùng đến vũ lực để làm tòa án phân xử lần cuối cùng. Đã dùng đến vũ lực mà như là dùng binh thì ai hơn nấy, ai thua nấy chịu, không còn chỗ nào mà phân nan được nữa; đó là lẽ cố nhiên. Tuy vậy, binh sự là một vật bất tương thù nhất trong cõi đời, nên đã dùng đến nó thì sao cũng không tránh khỏi cái họa máu sông xương núi, người chết của bạo; bên thua chịu phần cay nghiệt đã đành, mà bên được bị thiệt hại cũng không ít. Rút cục lại, hai bên đều bẽ bét tới bởi mà biết bao ức triệu người lương thiện vô cớ mang phải cái vạ lây ấy. Thử nay vẽ máu bởi nơi vùng chiến trường, cũng sắc đỏ nhuộm trên lá cờ chiến thắng, vẫn có khoáy y trong một hồi, mà cái mối oán cừu, thấm vào trong máu trong sạch của loài người, như hột giống gieo ngấm dưới đất, khó làm cho tiêu diệt đi được, mà cái họa bất tương thù thường hay xảy ra luôn luôn.

Sự bất tương thù ấy dầu cho ai cũng công nhận là không phải đều hạnh phúc chung của loài người, nên bên Á-đông ta có câu « Binh hung chiến nguy » 兵凶戰危, mà bên Âu-tây sau cuộc Âu chiến 1914-1918, cái thuyết « tái - bình, hòa - bình » cũng nghe truyền rầm rền trên trường quốc tế cũng dư luận, chính là xót lòng về sự bất tương thù nói trên vậy.

Nói đến việc binh thì ở nước ta trên 50.60 năm lại đây, không thành cái vấn đề: Vì binh là dòng dề đánh giặc, mà không có giặc thì không dùng đến binh. Nước ta từ thuộc dưới quyền Bảo hộ nước Pháp, công việc quốc phòng ngoại ngữ, đã có nước Pháp chủ trương, thỉnh thoảng cũng có một đôi khi đi đánh giặc như trận Đức Pháp chiến tranh năm 1914 - 1918) v. v., người mình có nếm cái mùi cay đắng nơi chiến trường nhiều ít, song cũng theo sau lưng người Pháp mà đi đánh giặc ngoài. Còn ở trong nước thì đã mấy

mươi năm, không nghe tiếng giặc, nên dân gian không biết binh tranh là cái gì. Ở chốn thôn quê, thì chỉ thấy mấy cậu lệ-nhà, mấy bác lính Kiêm-lâm Thương - chánh, cũng lính các đồn qua lại một đôi khi; ở các thành phố thì thấy lính Cảnh-sát tuần phòng tra xét, cũng mấy cậu lính gián đi hầu các bà mà thôi. Đến như chuyện đánh giặc, thì trong mộng tưởng nghe như chuyện đời xưa.

Cứ xem tình trạng nói trên thì rõ kịch giết người bằng gươm bằng súng, bằng lưỡi-lưỡi, bằng tạc đạn, không khi nào xuất hiện trong vùng đất này mới phải. Thế mà xét việc đã quá cùng hiễn tại thì mỗi khoảng năm năm mươi năm, lại có những thảm kịch bất tương thù xảy ra nghĩa là không có cái tên đánh giặc, mà cũng mang lấy cái họa binh tranh, mà như là ở miền mấy hạt Bắc Hà thì lớp kịch bị thảm ấy thường hay xảy ra hơn các nơi (đầu độc ở Hà thành, ném bom ở Thái-bình, hiến binh ở Thái-nguyên v. v. Trung Nam - kỳ cũng có, nhưng không có dữ dội như thế); câu chuyện kịch loạn ở Yên-bái mới rồi, cũng là một lớp tuồng trong tấn kịch nói trên.

Nay ta thử xét vì sao mà miền Bắc-hà hay sinh ra vở kịch như thế thì thấy có mấy cơ sau này:

Một là địa thế giáp Tàu. - Mấy hạt thượng - du, rừng núi hiểm trở mà liền với đất Tàu, mấy triệu đại trước, thường có giặc chòm như Ngô - côn, Nông - văn - Văn v. v., mà từ thuộc Bảo hộ về sau, cũng có kẻ cứ hiềm chống cự trên vài mươi năm, ngoài ra nổi lên sự xuống, có thất bại thì vượt sang đất Tàu, mà ăn núp, nên khó làm sao cho tiêu diệt hết được.

Hai là tập quen sự binh cách. - Các miền biên-giới, thường bị giặc cướp quân Tàu quân Thổ, nhân dân không cách gì tự vệ, thì tánh mạng tài sản, không sao giữ gìn được. Vì thế nên trong dân gian phải lo cách đề phòng, sự đánh nhau bằng súng bằng gươm, không hề sống chết, dầu cho đàn bà trẻ con cũng thường thấy, nên có nhíp dụng vô thì

CHUYỆN LẠ NƯỚC NGOÀI Lại câu chuyện ly-hôn

Cái thói ly-hôn ở các nước văn minh là rất thường, và tại các tòa án thì cũng như môn bán mỳ hàng ngày của các ông quan tòa. Mỗi khi có một cái kiện ly-hôn thì các ông quan-tòa không phải dự về chuyện cho phép, hay không cho phép ly-hôn, nhưng cái điều khó tính của các ông là nếu vợ chồng có con cái thì không biết phân chia làm sao cho hai bên cũng vừa ý, vì vợ chồng tuy duyên nợ lìa nhau phải không vạ chi nhau nữa, nhưng còn chút kết quả của những ngày đi-vắng mà hai bên cũng có một phần xương thịt thì bên nào cũng tranh dành cho được mới nghe.

Nay lại xảy ra chuyện này mới là nữa là vợ chồng ly-hôn không hề gì đến chuyện tranh dành con cái, mà lại cứ chìm tranh lấy cái quyền sở-hữu về các giống thú-vật và nhất là con chó là giống đàn bà Âu-Tây thường trân trọng, cũng như cung trướng, cho đi cùng một xe, cho nằm cùng một nệm.

Chuyện xảy ra ở Ba-linh, kinh đô nước Đức. Hai vợ chồng no đến xu ly-hôn. Quan tòa cho ly-hôn, vì lỗi tại người đàn bà. Hai vợ chồng khi trước có nuôi một con chó. Bây giờ ai cũng danh và phần mình. Trang-sư của hai bên đứng dậy mà tay lên giọng cãi rất kịch liệt.

Quan-tòa dự... nghĩ ăn buổi lâu rồi mới phán rằng: « Quyền sở-hữu của con chó sẽ về tay người chồng, nhưng phải cho người vợ mỗi tuần 4 lần được phép dẫn con chó đi chơi. »

Hết cái vấn đề « quyền sở hữu về thú-vật » rồi đây không biết quan-tòa còn phải ban nghị về cái vấn đề gì?

Ở buổi văn-minh hình-thức thật khó biết trước được!

Giang-hạ

gây ra cuộc đổ máu, không lấy làm kinh lạ

Ba là có người tăng trải về việc binh. - Việc binh không phải người không quen thạo lắm làm được. Ở vùng hay có giặc cướp, dầu tên mũi đạn, xông pha lẫm trải nhiều lần mà ở trong có người quen thạo (như Đốc-Tĩnh, Đê-Thâm v. v.) thông suốt được các kẻ khác, gương trước lưu truyền, người sau cứ chồng dấu theo.

Mấy cơ nói trên là nói chung về lịch sử đã qua cũng sẵn có ở vùng Bắc-kỳ. Ở trong một xứ có cái tập quen dụng vô như thế, gia đình ảnh hưởng cách-mạng nước Tàu, phong trào quách kích nước Nga dồn dập tràn tới một bên, bao nhiêu những hạng thiếu-niên, tự xét đương tương lai của mình, không biết gọi cái hy vọng vào đâu, thiên tai nhân họa chồng chất luôn năm (lũ bão và tình nạn v. v.) không khác gì sông kia gặp gió, lửa mà thêm dầu, mà cái cuộc đổ máu nhân nhíp mà phát sinh ngay.

(Còn nữa)
X. T. T.

QUỐC-TẾ GIAO-THIỆP (relatives internationales)

Tôi mở mục này để bàn đôi ba chuyện về cách giao-thiệp của các nước.

Chắc độc - giả có người hỏi: « Chuyện gần không bàn, đi bàn chuyện xa, chuyện trong nước không nói đi nói chuyện ở đâu đâu, sao vậy? » Lại chắc có người hỏi: « Ta nay không phải một « nước », đem chuyện giao-thiệp của các nước nói với Đông-bào có ích gì? »

Hơn hai năm nay, nghĩa là từ ngày tôi mượn ngòi-bút để làm vật thù-tục với đồng-bào trên mặt tờ báo F. D., không một giây nào, không một phút nào mà tôi không nghĩ với cái phẫn « ngôn-ngôn » của ngòi-bút sắt, liên với cái công « nhàn-làm » của anh em đồng-bào! Cầm bút để viết những điều mình vừa tiếp-xúc trước cặp-mắt, đã một phần phải lo tổng ra ngoài não những chuyện như như rác, vật vạnh như tro, lại một phần phải lo trau câu văn cho êm, ghép câu logic-luận cho khỏi bị cắt. ...

Có bức không? Vì bức quá độ, nên hôm nay lảng chuyện gần mà mở đầu chuyện xa, chẳng qua là một cách giải bức cho mình, đôi câu chuyện cho độc-giả. Vả chăng, chuyện xa, những chuyện về cách giao-thiệp với các nước, không phải tuyệt vô ích cho người nước ta. Vẫn biết ta nay không phải một « nước », nhưng rồi đây ta sẽ làm một nước, ngày ấy ta sẽ phải giao-thiệp với các nước khác. Bây giờ bàn những chuyện của các nước, tức là soạn sửa cách giao-thiệp với các nước về ngày sau vậy.

1. - Tư cách của một nước

Ở trên, tôi có nói: « Ta nay không phải một nước ». Vậy, thế nào mới làm được một nước?

Theo luật-học, muốn làm một nước (État), phải có bốn tư-cách này:

1. Có nhiều người họp lại làm một xã-hội. Số người ấy nhiều ít không có giới-hạn, nhưng thế nào cũng phải lớn hơn phạm vi của một gia-tộc.

2. Có đất ở nhất định. Không có đất ở nhất định như dân « lưu-lạc » (peuplades nomades) Châu - Phi không thể làm thành một nước. Nhưng một nước có thể có nhiều tấm đất ở, mà tấm này tấm kia có thể không liên tiếp nhau, thì dù như Anh với các xứ thuộc-dịa của Anh có thể gọi là một nước;

3. Có một chánh-quyền;

4. Chánh-quyền ấy không phải phụ-thuộc dưới quyền của một nước khác.

(Còn nữa)
Bát-Long

MANDATS CỦA AI??

Bản báo có tiếp được 3 cái mandat: số 100861 ở Tam-kỳ số 290665 Bái-thượng ngày 3-3-30 và số 004 série A 000959 ngày 22-2-30 Qui-nhơn mà không có tên người gởi, vậy ngài nào có mandat ấy xin trả lời cho biết, cảm ơn.

Tieng-Dan

SỰ-NGHIỆP CỦA QUỐC-TẾ LIÊN-MINH

Đầu tháng Février, nhân-dân đảo Samoa (Úc-châu) làm cách-mệnh, để cầu thoát khỏi vòng phục-thuộc với Anh. Samoa là một quần đảo lớn ở Thái-bình-Dương; sau Âu-chiến, hội Vạn-quốc (tức là Quốc-Tế Liên-minh) viện lý rằng nhân-dân chưa khai-hóa (?), nên « ủy-nhiệm » chủ quyền trong quần-đảo cho Anh. Theo hòa-uớc, nghĩa là theo mảnh giấy vô-giá-trị, thì nước ủy-nhiệm có nghĩa-vụ nâng cao trình-độ dân trong đảo lên, để ngày sau trả quyền tự-quyết lại cho họ. Từ đó đến giờ, dân-trí bước tới hay thối lui, cuộc khai-hóa có tiến-hành hay không, nói hiều thấu cho rõ ràng thì ta ở xứ này khó lòng mà biết được, song chắc ai cũng có thể đoán cái kết-quả của « mười mấy năm ủy-nhiệm Anh. Bữa trước xảy ra biên-động; Anh phải tàu chiến binh-lính sang, quân cách-mạng bị đàn áp. Việc đàn áp gần xong, Anh làm bản báo-cáo gửi sang Hội-đồng Q. T. L. M.; vấn-đề này đến tuần Thường-niên hội-ngập tháng Septembres để bàn ra thảo-luận. - Chẳng hay rồi đây Liên-Minh sẽ xử-ly ra thế nào? Những người tự bởi như vậy thật không biết gì đến nội-dung của Liên-Minh. Vấn-đề dân-tộc tiểu-nhược là một vấn-đề trọng yếu nhất ở trong thế-gới ngày nay; nhưng Liên-Minh nào có thêm chủ-lâm đến, có đem ra thảo-luận là vạn bất đắc dĩ mà phải bàn sơ qua, chứ rất cực rồi cũng bỏ xỏ. Vấn-đề dân-tộc tiểu-nhược là rất liên-quan với quyền-lợi của liệt-quốc kia mà!

Một vấn-đề to tát như vậy mà Q. T. L. M. không tìm cách giải-quyết, thì mục-dịch của Liên-Minh là thế nào? mà sự-nghiệp của Liên-Minh có là hư không hay sao?

Hư không hẳn thì không hẳn nói; vì về đường lý luận, về đường « lời nói » thì ta phải nhận rằng Liên-Minh vẫn có ít nhiều sự-nghiệp.

Bữa tháng giêng này, bên Âu-Mỹ các chánh-phủ làm lễ đệ-thập chu-niên của Liên-Minh. Nhân dịp này, các giới của phái thống-trị đem công việc Liên-Minh ra mà bàn, hết sức xưng-tụng tán-đồng, nào mục-dịch cao thượng, nào hiệu-quả dồi dào. ... Có gì lạ đâu; dư-luận phổ-thông trong đám dân-chúng chỉ lấy sự thực làm cốt, con mắt thấy có thì nói có, thấy không nói không. Trên sự thực, Q. T. L. M. không làm nên gì theo công-lý nhân-đạo tại thái-độ dân-chúng đối với Liên-Minh. Tất nhiên hết sức lợi lộc. Nếu bình thường, không có những bài diễn-văn đọc tại nghị trường, không có những lời ca-tụng ở trên báo-chương, cái tượng gỗ không có nước thuốc tó về lòe loẹt bề ngoài thì còn lấy gì mà mê hoặc dư-luận được?

Rút cuộc, sự-nghiệp Q. T. L. M. tóm tắt lại trong « lời nói trống »; vấn-đề gì kinh-tế hay chính-trị, Liên-Minh cũng có « nói » đến cả. Liên-Minh hết sức hô-hào hòa-bình, đến nỗi người nước Nam này cũng lầm kẻ đã ra « đến câu chuyện vang-dông ỹ. Kéi quá; bình-hị không bỏ hẳn đi được đã đành, mà giảm bớt cũng chỉ thấy « giảm lộn ngược », tên giảm mà thiệt thì tăng. Về ngoại-giao, thì lối ngoại-giao

bi-mật chưa bao giờ phát-dật như trong khoảng mười năm lại đây.

Còn nói đến những cuộc xung đột Nam Bô (Nam Tư và Bô gia lợi), Nam Ý (Nam Tư lập phe và Ý đại lợi ở Đông và Nam Âu, việc lôi thôi Bolivia và Paraguay ở Nam Mỹ thì tuy Q. T. L. M. có những tay vào, nhưng số dĩ chiến tranh tránh khỏi được là vì tình thế của các địch quốc, chứ không phải nhờ có Liên-Minh can thiệp. Cũng như việc Trung Nga vừa rồi, hai nước giáng hỏa có phải là nhờ Q. T. L. M. đâu!

Mục đích của Liên-Minh là thế nào, tôi không cần nói rõ ra; xem sự nghiệp của Liên-Minh thì cũng có thể đoán được. Người mình nghe nói đến hội Vạn Quốc, cho là một cơ quan nhân đạo bác ái tội bậc, bình kỳ yếu, giúp kẻ bần v. v. trông người ta mà không trông nơi mình.

Vân Đình

HỎI CỎ HANG

Hỏi cỏ Hang! hỏi cỏ Hang!

Đã mấy xuân rồi vẫn trẻ măng!
Cỏ ở cung giáng vui lắm nhĩ?
Người sanh có tục khổ ai bằng!
Trăm năm thế ngắn còn ai chẳng?

Một gánh mang giùm với tờ chăng?
Dưới đất trên trời xa mấy dặm?
Bao giờ mới gặp ở cung trăng?

Bao giờ mới gặp ở cung trăng?
Hãy bảo cho hay hỏi chị Hằng!
Sao để Ngưu sầu càng Cạp tôi?
Cỏ gì mà đẹp lại mây giáng?
Cần ở bị lụi còn đi được?
Nhánh quế phai hương có đổi chăng?

Có phải là cam hay bởi dế?
Cỏ sao không nói cũng không rằng?

Có sao không nói cũng không rằng?
Non nước ai càng đi nổi năng?
Núi giặc Ngưu-Công đời chưa được.
Đã oan Tỉn-vệ lập không bằng.
Người đời sao làm người ngạ-dại?
Cuộc thế bao nhiêu cuộc nhớ nhĩ?
Cỏ có thao đời thời bảo với?
Phương gì cầu lấy cõi trần chăng?

Cỏ Hằng trả lời
Nghe hỏi mà ta phải giật mình,
Cõi trần càng thấy lại càng kinh;
Mấy từng mây khói che vầng sáng,
Lâm bộn gợn mà nấp bóng rình.
Nhân nghĩa đã theo dòng nước đục;
Giang sơn khéo thẹn bọn đầu xanh!
Thời trôi nói làm thêm đau ruột,
Trần thế kia ai có thể tình!

Từ Liên

ANNAM LỊCH SỰ

HÃY NÊN HÚT THUỐC LÁ

NÚT CHAI ! NÚT CHAI !

Nên mua tại gốc

Các nhà công - thương, các hiệu bảo - chế có dùng nút chai nên mua thùng lại

Etablissements R. LAJUS, Boulevard des Récollets Toulouse (France)

là một hãng chuyên làm và bán các nút chai, đủ hạng xấu tốt, giá hơn ở các hãng khác.

Muốn biết giá cả và các kiểu nút, xin viết thư cho **VIÊN ĐỆ ĐỒNG-HỒI** là đại lý độc-quyền của Etablissements Lajus trong mấy xứ Đông-pháp, Xiêm-la, Diên-Điền và Mã-lạc-Kha.

ĐẦU KHUYNH-DIỆP, NHỰT TRÂM-HUỆ, ĐẦU BA-CỎ, NƯỚC SÔNG-HƯƠNG

KÍNH CHÚC CÁC QUÝ KHÁCH MUA THUỐC

HIỆU THÁI-LAI (Nam-Định)

Nhân ngày Tết Nguyên-Đàn Bản-Hiệu xin có mấy lời thay mặt kính chúc các Quý - khách mua thuốc lá Bản-Hiệu xa gần trong cõi Đông-Dương này, qua sang năm mới đều được mạnh khỏe, buôn bán phát tài.

Thưa triah các Quý-khách được biết Bản-Hiệu qua-gang đầu năm mới, đã dọn về nhà mới ở trước cửa chợ Rồng trông sang, số nhà 111, con đường Hàng Đồng, nếu các Quý-khách gửi thư, giấy thép nhờ, lấy mẫu hàng, hỏi giá, hay mua hàng, từ nay trở đi cứ theo như sau đây mà đề Bản-Hiệu sẽ tiếp được.

M. NGUYỄN-TRUNG-KHÁC

Directeur de la Maison THAI-LAI Entrepôt de Tabac N° 5 N° 111 Rue du Colvre à Nam-Dinh (TONKIN)

SOCIETE ANONYME DES RESTAURANTS HAO-HUNG

AU CAPITAL DE 7.200.000

Restaurants voyageurs Transports en autos - Garage et Atelier de réparations mécaniques-Commerce des accessoires d'autos et pièces mécaniques

SIEGE SOCIAL & DIRECTION

Rue Marc Pourpe à TOURANE

AGENCES QUANG-NGAI NINH-HOA NHATRANG VILLE QUINHON NHATRANG - gare

Agence auxiliaire SONG-CAU

KẾ THIỆN VỐN 52.800.000 CHIA RA LAM 1760 CỔ PHẦN mỗi cổ phần 30\$00

Thưa quý ông quý bà,

Bản-hội ra đời hơn ba năm nay, nhờ thịnh tình của đồng-bào đem lòng chiếu cố và ủng hộ nhiệt thành của các hội-viên, nên công được một bước khá dài trên con đường thương-mại.

Hay bản-hội muốn khuyến khích tương-tác, như là lập sự nghiệp, buôn bán đồ phụng thờ xe hơi và máy móc, lách các việc chuyên chở bằng xe hơi và chính đến các khách-quen cũ được: hoàn thiện hơn trước, nhưng tư-bản của bản-hội còn đương bấp bối, chưa hình thành rõ rệt được, nên bản-hội đã định kiến thêm vốn 52.800.000 chia ra làm 1.760 cổ-phần, mỗi cổ-phần là 30\$00, sự kiến thêm vốn đó đã được Đại-Hội Đồng ngày 17 November 1928 chấp thuận và đã công-bố trong tờ CÔNG-BÁO (Journal Officiel) số 99 ra ngày 11 Décembre 1928.

Vậy nay bản-hội đã khởi-vụ thu tiền cổ-phần, xin mời quý ông quý bà có lòng thiện chí đến dự và mang thương-nghiệp nước nhà thì xin mau mau bắt vào cổ-phần bản-hội để được.

Bên bản-hội đã gửi giấy hay là muốn lấy giấy vào cổ phần (bulletin de souscription) thì xin có viết thư cho M. NGUYỄN-VĂN-TÙNG, Administrateur-délégué de Hao-Hung, Rue Marc-Pourpe à Tourane thì bản hội xin trả lời ngay, ngày nào muốn đóng góp tiền bản hội có gửi tại nhà Đông-Pháp Ngân Hàng hay là gửi đến cho bản-hội đã tên M. PHAM-PH 0 PHO, Administrateur Financier de Hao-Hung à Tourane nhận lãnh cũng được.

Nay kính cáo

Pour le Conseil d'Administration, l'Administrateur-délégué

NGUYỄN-VĂN-TÙNG

CHỈ CÂY NƠI MÌNH

(PHIÊU - LƯU VÀ XÀ - HỘI TIÊU-THUYẾT)

Tác giả: HECTOR MALOT

GIANG-HẠ dịch:

Số 18

Chương thứ mười một

(Tiếp theo)

Khỏi một khoảng đường cong nó đi lên một đũa con gái nhỏ vừa đi vào lom khom xách một cái giỏ nặng.

Con Bé-rin cũng bao giờ làm quen với chuyện:

"Đấy có phải đường đi Ma-rô-ca không?"

"Phải chính là đường đi Ma-rô-ca đấy. Tôi cũng đi Ma-rô-ca đấy, vậy chẳng là sẽ đi một chun cho vui."

"Được lắm; chỉ muốn tôi không giẫm cái đồ kia với chỉ không?"

"Nếu chỉ có lòng tôi như vậy, tôi rất cảm ơn, vì thật tình cái đồ ấy nặng quá."

Bây giờ con kia để cái đồ xuống đất nghỉ, và hỏi con Bé-rin:

"Chỉ có phải ở Ma-rô-ca con sao?"

"Không; còn chỉ?"

"Tôi ở Ma-rô-ca chứ đâu."

"Chỉ có đi làm công tại nhà máy Ma-rô-ca không?"

"Không làm đó chứ làm đâu?"

"Tôi làm tại nhà sợi."

"Nhà sợi" là nhà gì?"

"Chờ chỉ này ở đâu đến mà hỏi kỹ vậy?"

"Ở Ba-ri."

"Nhà sợi là nhà để làm chỉ, đúng rồi thôi để chờ gì?"

"Tôi cũng khá không?"

"Mười xu một ngày."

"Công việc có khổ không?"

"Không khổ lắm; nhưng phải có gì là và đương mỗi thì giờ, chỉ có xin ở làm không?"

"Nếu họ cho vào làm thì tôi muốn làm chứ."

"Ái xin làm họ lại không nhận!"

"Nếu không, thì lấy đầu mà có những bảy nghìn thợ làm trong các xưởng? Nếu chỉ muốn làm, thì đi xin sáng mai cả đến cửa xưởng mà xin thì được. Thôi ta nói chuyện đã nhiều rồi bây giờ phải đi, không thì trễ chừ."

"Ái xin làm họ lại không nhận!"

"Nếu không, thì lấy đầu mà có những bảy nghìn thợ làm trong các xưởng? Nếu chỉ muốn làm, thì đi xin sáng mai cả đến cửa xưởng mà xin thì được. Thôi ta nói chuyện đã nhiều rồi bây giờ phải đi, không thì trễ chừ."

"Ái xin làm họ lại không nhận!"

"Nếu không, thì lấy đầu mà có những bảy nghìn thợ làm trong các xưởng? Nếu chỉ muốn làm, thì đi xin sáng mai cả đến cửa xưởng mà xin thì được. Thôi ta nói chuyện đã nhiều rồi bây giờ phải đi, không thì trễ chừ."

"Ái xin làm họ lại không nhận!"

"Nếu không, thì lấy đầu mà có những bảy nghìn thợ làm trong các xưởng? Nếu chỉ muốn làm, thì đi xin sáng mai cả đến cửa xưởng mà xin thì được. Thôi ta nói chuyện đã nhiều rồi bây giờ phải đi, không thì trễ chừ."

"Ái xin làm họ lại không nhận!"

"Nếu không, thì lấy đầu mà có những bảy nghìn thợ làm trong các xưởng? Nếu chỉ muốn làm, thì đi xin sáng mai cả đến cửa xưởng mà xin thì được. Thôi ta nói chuyện đã nhiều rồi bây giờ phải đi, không thì trễ chừ."

"Ái xin làm họ lại không nhận!"

"Nếu không, thì lấy đầu mà có những bảy nghìn thợ làm trong các xưởng? Nếu chỉ muốn làm, thì đi xin sáng mai cả đến cửa xưởng mà xin thì được. Thôi ta nói chuyện đã nhiều rồi bây giờ phải đi, không thì trễ chừ."

"Ái xin làm họ lại không nhận!"

"Nếu không, thì lấy đầu mà có những bảy nghìn thợ làm trong các xưởng? Nếu chỉ muốn làm, thì đi xin sáng mai cả đến cửa xưởng mà xin thì được. Thôi ta nói chuyện đã nhiều rồi bây giờ phải đi, không thì trễ chừ."

"Ái xin làm họ lại không nhận!"

"Nếu không, thì lấy đầu mà có những bảy nghìn thợ làm trong các xưởng? Nếu chỉ muốn làm, thì đi xin sáng mai cả đến cửa xưởng mà xin thì được. Thôi ta nói chuyện đã nhiều rồi bây giờ phải đi, không thì trễ chừ."

Bán cỏ - phán

Theo quyết - nghị khoản thứ ba trong biên-bản Đại-hội đồng thương-niên, ngày 23 Février 1930, (bản sao đã gửi trình tòa Công - chúng Tourane ngày 25-2-30) tôi xin công bố đề các ông cổ đông còn thiếu nửa cổ phần, biết trước rằng: từ nay đến 30 Avril 1930, tức là tháng 2 tháng tuai, mà các ông không gửi số bạc còn thiếu ấy về gộp cho Công - Ty, thì quá hạn ấy, Công Ty sẽ bán những cổ phần của các ông cho người khác. Khi bán xong, Công - Ty chỉ trả lại cho các cổ - đông còn thiếu đó, nửa cổ - phần đã gộp trước mà phải trừ tiền phí tổn. (mandat và tem v.v.)

Từ nay ngài nào muốn mua nửa cổ phần mà bán Công-Ty định bán trên đó, giá mỗi cổ-phần là 20\$00 thì xin viết thư cho bản Công-Ty biết

HUYNH-THỨC-KHẮNG Công-Ty

BỘ-CHÍNH

Số báo 261 trương 3 cột thứ 5 về mục SỰ-TẠO NGÀY XUA câu: đời Đường Nghiêu thì gọi là họ Việt thường, số 2 chữ họ Việt. Nay bộ chính lại.

Các ông, các bà, đêm nằm hay nghĩ vơ vẩn hoặc mơ mộng chuyện này chuyện nọ, nhiên khi đèn một, hai giờ sáng thao thức chưa ngủ được, thì nên mua thuốc **AN-THẦN THÔI-MIÊN** của hiệu **THAM-THIÊN-ĐƯƠNG** mà dùng.

Nửa giờ trước khi đi ngủ, dùng một muống ca-phê thuốc này thì cả đêm ngủ ngon, mai dậy khỏe khoắn lắm.

Mỗi chai giá 0\$50

THAM-THIÊN-ĐƯƠNG

100 B^e Chavassieux - HAIPHONG

SAU MAY CUỘC BIÊN - LOẠN Ở BẮC-KỲ

Tin tức Nguyễn-thái-Học

Mới đây có tin rằng Nguyễn-thái-Học bị thương nặng, nhưng theo tin của một tờ báo Tây (F. I.) thì Nguyễn-thái-Học trong khi chống cự tuần đình, chỉ bị mấy mũi giáo đâm phải sườn bên hữu, nhưng không đến nỗi nặng. Thái-học vẫn tỉnh táo và hôm kia quan dự-thầm đã lấy được khẩu súng. Chỉ có Sư Trách là bị một viên đạn si-vô-tin (chevrolet) ở bụng. Và theo tờ báo nói trên thì Nguyễn-thái-Học từ ngày bị bắt đến nay vẫn không chịu ăn.

Theo lệnh quan Biện-lý, sở Liêm-phong đã phái người giao cho Nguyễn-thái-Học tập sao lục bản án kết Học khởi sai chung thân về tội có ý giết người ở Thái-bình bởi làm ngoài (chuyên mưu sát thừa phái Đặng-thế-Mai).

Chưa rõ Học sẽ bị xử ở Yên-bái hay ở Hanoi? Nhưng các ai cũng hiểu Nguyễn - thái - Học là viên lãnh tụ V. N. Q. D. Đ. lâu nay làm biến động cả xứ Bắc-kỳ không phải riêng gì một miền Yên-bái, vì vậy nên có lẽ Học sẽ bị xử ở Hanoi chứ không phải ở Yên-bái.

Việc bắt Đoàn-kiểm-Điền (Theo báo T. B.)

Trong một số báo trước bản quán đã đăng việc bắt Đoàn-kiểm-Điền sáng Tàu trở về. Nay đăng rõ căn cước của Điền thế nào.

Đoàn-kiểm-Điền là con trai quan châu lưu tri Đoàn-kiểm-Đôn, hồi năm 1915 có tổng học tại trường Báo-hộ Hanoi, sau học tại trường Kỹ-nghệ Hải-phong, sang học tại Quảng-châu-loan, rồi trốn sang Quảng-châu (Tàu) học trường Võ bị Hoàng-phổ. Đoàn-kiểm-Điền học tập nghiệp ở Hoàng-phổ rồi đóng quân tại Yên-bái. Ngày tháng chụp tại đây được về Bắc kỳ rồi làm máy cho một hãng ô-tô ở Nam-lĩnh. Từ đó số Mật-jám vẫn đề ý dò xét, mãi đến ngày 18 Février thì bắt được tại Hà Nội.

Diễn lại tấn kịch ám-sát Nguyễn-văn-Kính

Hồi 9 giờ sáng hôm nay, số Mật-jám có đầu Trần-đức-Chính, là thủ-phạm ám-sát Nguyễn-văn-Kính, lên diễn lại tấn kịch xảy ra tại chỗ cội du vườn hoa Bách-thú độ no.

Quan Dự-thầm Coplin và quan Bắc-ại Blot có đến dự.

Sở Cảnh-cước có phái người lên chụp ảnh các bộ diện của thủ-phạm trong khi diễn lại tấn kịch ấy.

Việc này xảy ra đêm hôm thứ bảy 5 Octobre, thì sáng hôm sau là chủ-nhựt ông Cẩm-rừng Arnaud bắt được ngay một người tên là Nguyễn-đức-Lung.

Nay sở Liêm-phong lại bắt thêm được Trần-đức-Chính nữa (quan ở Đập cầu mà Chính cũng nhận mình là thủ-phạm giết Kính).

Vậy trong hai người, Chính và Lung ai là thủ-phạm chính?

Hiện nay, cứ theo lời cung của Nguyễn-văn-Nho là em Nguyễn-thái-Học và lời cung của Trần-đức-Cập, thì một người khác tên là Gioan-tơc Kỳ-Con (hiện còn trốn) là thủ-phạm chính trong vụ ám-sát của đáng a Việt-Nam-Quốc-Dân.

Nếu có bắt được Kỳ-Con thì mới biết nguyên-ủy.

Ái là thủ-phạm giết giáo Du

Khi Nguyễn-văn-Nho bị bắt, số Mật-jám tra hỏi về việc ám-sát giáo Du, thì Nho nói là chính Nho đã cầm súng bắn Du, chứ không phải là Lê-bá-Dự.

Sở Mật-jám hỏi căn vận Nho gì sao Lê-bá-Dự lại nhận là thủ-phạm bắn ông Du, thì Nho nói rằng vì Dự tấn tâm với chủ nghĩa của đảng mà khai như thế.

Sở Mật-jám cho đem Nho đến nhờ Hồng-phúc làm lại tấn kịch ấy thì Nho làm lại. Nho nói rằng chỉ bắn có một phát là ông Du chết chứ không phải là bắn hai phát như các báo đã đăng trước.

Khám nhà ở ngõ Văn-Tấn

Hồi 5 giờ chiều hôm qua một viên thanh-trà Mật-jám Tây và ba viên Mật-jám Annam vào nhà số 7 ở ngõ Văn-Tấn khám xét một hồi lâu.

Nhà này có hai viên thư-ký số Hóa xa và mấy học sinh ở.

Bắt được 86 quả bom ở

làng Phú-lưu

Buổi chiều hôm qua đội lính khố xanh do viên giám binh Moguez chỉ huy, khám ở làng Phú-lưu, huyện An-lào, tỉnh Kiến-an, đã tìm thấy 86 quả bom ở vệ sông Đé-vo.

Hiện nay còn đang tìm nữa.

Mười hai người ở phủ

Kiến-thụy bị bắt

Ở phủ Kiến-thụy 12 người bị bắt

bắt 5 người hôm trước, sau bị

thêm 7 người nữa. Mười hai người này đã thú nhận là có đồng mưu vào việc định đánh tỉnh Kiến-An trong hôm 15 vừa rồi.

Viên quân Động can vào

việc hội kín

Sau khi số Mật-jám lấy khẩu súng viên quân lưu-tri Động xong, sáng hôm nay đã cho hai viên mật-jám giải viên quân Động vào nhà ngục (nhà hình ở phố Maréchal Joffre).

Viên quân Động bị bắt vì có chân trong hội-kín.

Một viên đội Khố đỏ can vào

việc rối loạn cuộc trị-an

Sáng hôm nay, chuyển xe hóa ở Nam-dinh lên có một viên quan Hải và một viên đội lấy dẫn một người lính khố-đỏ Annam vào ngục (nhà hình ở Hanoi).

Hỏi tra thì biết rằng người đội này can vào việc rối loạn cuộc trị-an.

Bắt được nhiều sách cộng sản

Trong khi phá nhà viên chánh tổng Kham-lam, sở Liêm - phong có tìm thấy nhiều sách cộng sản viết bằng chữ Hán và quốc ngữ.

Lại còn triệt hạ thêm mấy làng

ở Kiên an nữa

Đội lính khố-xanh do viên giám binh Moguez quân - đốc hôm qua đã phá ở huyện An-lào (tỉnh Kiến-an) những bụi tre hai xóm và phá hai cái nhà của những người khởi loạn.

Đội lính này lại phá bụi tre hai làng Sa-nghi và làng Cầu-hạ và phá bacai đình làng.

Mất trộm cốt mìn

Công-ty mỏ than Đông - triêu có trữ nhiều cốt mìn (dynamite) và thuốc súng trong kho, để khi nào phá núi mới cần dùng đến. Cái kho thuốc khóa rất cẩn thận, có người canh gác ngày đêm, thế mà không biết tại sao mới rồi trong kho thuốc mất rất nhiều thuốc súng 80 thoi cốt mìn và 100 thoi thuốc bickfor.

Được tin quan Công-sứ Quảng-yên phái một toán lính do một người đội trưởng nom đến Đông-triêu để canh giữ kho cốt mìn ấy.

(Theo Đông Pháp 27 28 Février)

RẤT MỚI! RẤT TIỆN!

Tiêm an tiêm ngộ mới mở tại đường Paul Bert gần cầu Gia-Hội, hiện là Cheong Shing 1/2 (Kương-thắng), nhà ở An-Tàu và Annam rất tinh xảo, tiếp đãi rất vừa lòng khách mà giá lại hạ, đồ lại ngon. Khách phương xa muốn đi ngoại Kinh-đô phụng-cảnh chớ nên bỏ qua rất xứng! rất xứng!

CHEONG-SHING

tại đường Paul-Bert gần cầu

GIA-HỘI HUE

khí không, vì xin với ông Vũ phần

không để đầu.

Nếu bà kia là vũ nuôi ông E-ch-mông, sao bà lại không xin ngay ông ấy?

"Chỉ nói ông E-ch-mông Bà An-vinh thôi không? Ông đã bỏ xù mà đi từ hồi tôi chưa đi ra kia. Chà ông giận cho ông về chuyện nhà nên đã đưa ông sang Ấn-độ mua thuốc... Nhưng nếu chỉ không biết nhà máy sợi là gì chắc ông cũng không biết là là gì."

"Một thứ có phải không?"

"Một thứ gai lớn mà người ta

trông ở bên Ấn-độ, nhà máy Ma-rô-ca mua về để kéo ra chỉ, rồi dệt, rồi nhuộm màu. Chính ông Vũ phần Bà An-Vinh đã nhờ cái cây lá ấy mà trở nên triệu phú. Chỉ phải biết rằng ông Vũ-phần không phải hồi

má đến chứ giàu có luôn luôn: trước kia ông cũng đánh xe chở những thứ vải mà người xứ này dùng không cười riếng làng nhà tự dệt lấy. Tôi nói sự đó là vì chính ông Vũ-phần ông cũng thường hay nói."

"Nói đến đây nó ngừng; hai đứa

bên đối tay. Con Bé-rin hỏi:

"Tên chỉ là gì?"

"Rõ-ra-ri. Còn chỉ, tên chỉ là gì?"

Con Bé-rin không muốn nói tên

thiết bên tên một tên khác nói càng:

"Ô-rê-li."

Đi được một khúc con Bé-rin bên

khỏi lại cái câu chuyện khi hồi:

"Hồi này chỉ nói rằng khi ông

E-ch-mông đi qua Ấn-độ thì ông Vũ-

phần hãy còn giận giữ phải không?"

"Và đến khi ông kia sang Ấn-

đô rồi, hai cha con cũng còn bực

mắn với nhau nữa, bởi vì ông E-ch-

mông qua bên có dân dlu với một

người bên ấy, cưới một cách

không đoan chính. Nhưng ông Vũ-

phần thì không muốn thế; chỉ

muốn cưới cho ông E-ch-mông một

người con gái mới nhà có danh giá

nhất ở xứ Bi-cai-di. Vì trả tình

cước hôn nhân ấy nên ông Vũ phần

đã dựng ra cái đầu bảy giờ đó, tức

có đến mấy triệu bạc, định để cho

hai vợ chồng ông E-ch-mông ở ở.

Nhưng ông nói E-ch-mông có chịu

lấy người vợ cưới bên Ấn-độ đâu.

Vì thế nên cha con cứ giận nhau

cho đến nỗi ngày nay không biết

ông E-ch-mông có còn sống hay đã

chết rồi. Người thì nói thế này kể

nói thế khác, nhưng ông E-ch-mông

thì biệt vô âm tín đã mấy năm rồi

vì ông Vũ phần không khi nào nói,

chuyện ấy với ai hết; và mấy người

cháu cũng không khi nào nhắc đến.

"Ông Vũ phần có cháu à?"

"Cháu ông từ ông Tê-ô-đo con

người chị. Ông đem hai người cháu

ấy về ở giúp việc cho ông. Và nếu

ông E-ch-mông không về thì chắc

cái gia tài và tất cả mấy nhà máy

của ông Vũ phần sẽ về tay hai

người cháu."

"Chuyện lạ he!"

"Nếu ông E-ch-mông không về

thì thật là buồn!"

"Buồn cho ông Vũ-phần phải

không?"

"Lại cũng buồn cho cả xứ này

nữa. Vì nếu mấy cái nhà máy kia

mà vì tay mấy người cháu cái quân,

thì chắc nhân dân không còn nhớ

cây lá đâu. Chưa chi người ta đã

đam đạo đến cả đến rồi."

"Đam đạo về tay mấy người cháu

phải không?"

"Đam đạo về tay mấy người

cháu ông anh, và ông khác nữa."

